

Stuðningsefni fyrir fræðara – EINIING 3:Skógarhamfarir og lifun í óbyggðum

ÞJÁLFUNAREINING 14:Að afhjúpa mýtur og rangar upplýsingar um skógarhamfarir

Höfundur: [Von Hope / VETREADY Project Partnership]

Verkefnisnúmer: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Fjármagnað af Evrópusambandinu. Skoðanir og viðhorf endurspeglar eingöngu höfund(a) og endilega ekki Evrópusambandið eða SEPIE. Hvorki ESB né styrkveitandi bera ábyrgð á innihaldinu.

Yfirlit Yfir Leiðbeiningar Fyrir Fræðara

Þetta stuðningsefni er hannað til að styðja við þjálfunareininguna „**Að afhjúpa mýtur og rangar upplýsingar um skógarhamfarir**“, og veitir markvissar kennslufræðilegar og aðferðafræðilegar leiðbeiningar til að auðvelda árangursríka kennslu.

Það hjálpar fræðurum að:

- Skilja **sértæk kennslumarkmið** þessarar einingar innan heildareiningarinnar
- Beita **viðeigandi kennsluaðferðum og verkfærum** fyrir VET-, CVET- og diaspora-nemendur
- Leiða **lykilverkefni**, efla ígrundun og styðja við varanlega þekkingu
- Aðlagga kennsluna að **mismunandi formum** (staðnám, fjarnám, blandað nám) og fjölbreyttum þörfum nemenda

Athugið: Lok einingarinnar og tengds prófs getur stutt við starfsþróun fræðara og leitt til vottunar.

Námsefni Þessarar Þjálfunareiningar

- Markmið þjálfunareiningarinnar
- Lærdómsviðmið þjálfunareiningarinnar
- Inngangur: Hvað felst í því að afhjúpa mýtur og rangar upplýsingar um skógarhamfarir?
- Lykilhugtök og hugtakanotkun
- Að skilja mikilvægið
- Af hverju skiptir þessi þjálfunareining máli?
- Náttúruhamfarir í samhengi við mýtur og rangar upplýsingar um skógarhamfarir
  - Skógarbrunnar
    - Flóð og jarðvegseyðing eftir bruna
    - Óveður og vindskemmdir
    - Umferðarslys (hættu- og efnafarmlestir / efnaflutningar)
    - Pása og ígrundun
- Tæknilegar / iðnaðartengdar hamfarir í samhengi við mýtur og rangar upplýsingar um skógarhamfarir
  - Bilun í raflínum
    - Iðnaðarsprengingar nálægt skógarsvæðum
    - Pása og ígrundun
- Líffræðilegar / heilsutengdar hamfarir í samhengi við mýtur og rangar upplýsingar um skógarhamfarir
  - Vektorbundnir sjúkdómar (t.d. mítla- eða moskítófaraldrar)
    - Loftgæðavá (reykur og mengun)
    - Súnur (smit úr dýrum í menn)
    - Pása og ígrundun
- Hvetjandi aðgerðir og fyrirmyndir
- Meira til að kanna
- Heimildir sem notaðar voru til að búa til þessa þjálfunareiningu

Tillögur að Kennsluaðferðum og Verkfærum

- **Námslíkön byggð á atburðarás (SBL): Addressing Misinformation in Forest and Wilderness Emergencies**
- **Af hverju SBL?**
Færir nemendur úr því að vera **óvirkir móttakendur** yfir í **virka og gagnrýna ákvarðanatöku** — sem er lykilmarkmið í lifun og viðbúnaði við hamförum..
- **Atburðarás: Misvísandi skilaboð um rýmingu í skógarbruna**
Á gönguferð í skógi koma fram merki um reyk og eld..
- **Opinberar leiðbeiningar frá landvörðum** segja göngufólki að **fylgja merktum rýmingarstígum** að öruggum viðkomustað..
- Á sama tíma birtist **veirufærsla í gönguhópsspjallinu** þar sem stendur:
„Aðalstígarnir eru lokaðir — farið utan brautar í gegnum þéttan skóg!“ Panik og hik byrjar að breiðast út í hópnum.
- **Verkefni nemenda:**
  - Staðfesta hvaða upplýsingar eru áreiðanlegar
  - Taka hraða ákvörðun um öruggasta leið
  - Miðla upplýsingum til hópsins
  - Bregðast við rangfærslum og styrkja opinberar leiðbeininga
- **Leiðbeinandi aðferð:**
  - **5 mínútna tímamörk** fyrir ákvörðun
  - Skipta nemendum í tvo hópa::
    - **Mýtu-hliðin:** rökstyður að fara utan stíga
    - **Staðreynda-hliðin:** ver opinberar rýmingarleiðir.
- **Umræður:** hvernig rangar upplýsingar breiðast í óbyggðum og hvernig gagnrýnin hugsun og opinberar leiðbeiningar tryggja öryggi

Tillögur að Kennsluaðferðum og Verkfærum

- **Mýtu–staðreynda rökræða::** Skógarrymingarmýtan
- **Atburðarás:**
Á meðan á hópögngu í skógi stendur verða þátttakendur varir við reyk og eld..
- **Veirufærsla í gönguspjalli** dreifist og segir::
„Fylgið ekki merktum stígum — þeir eru lokaðir! Takið styttri leið í gegnum þéttan skóg!“
- **Opinberar leiðbeiningar frá landvörðum** segja hins vegar að göngufólk **eigi að fylgja merktum rýmingarstígum** til að komast á öruggan stað..
- **Uppsetning rökræðunnar:**
- **Lið A (Mýtu-hlið):** Heldur því fram að taka eigi styttri leið utan stíga til að „forðast tafir“.
- **Lið B (Staðreynda-hlið):** Ver opinberar rýmingarleiðir og útskýrir hvers vegna það er **hættulegt og getur tafið björgunaraðgerðir** að fara utan stíga..
- **Niðurstaða þjálfara:** Draga saman **lífsnauðsynlegar aðgerðir** í rýmingu vegna skógarbruna og leggja áherslu á að **fylgja opinberum leiðbeiningum**.
- **Leiðbeinandi aðferð:**
- Setja skýr viðmið: Hvert lið verður að **styðja rök sín með a.m.k. einni staðfestri heimild** (t.d. frá þjóðgarði, slökkviliði eða skógarþjónustu).
- Lykiláherslur: **Gagnrýnin hugsun, Samskiptafærni, Útskýra hvers vegna mýtan er hættuleg**, Kenna hvernig á að **leiðbeina öðrum á öruggan hátt**

Tillögur að Kennsluaðferðum og Verkfærum

- **Staðfestingarlisti – Áskorun:** Að bera kennsl á rangar upplýsingar í óbyggðum
Kennir nemendum hagnýta og endurtekningahæfa aðferð til að þekkja óáreiðanlegar upplýsingar í skógarhamförum og draga úr ótta og áhættusömum ákvörðunum.
- **Atburðarás: Orðrómur um mengað vatn á tjaldsvæði**
Veirufærsla á samfélagsmiðli heldur því fram: „**Vatnsból tjaldsvæðisins er mengað — ekki drekka það!**“
- Færslan er frá **nafnlausum göngumanni**
- Hún er **tveggja ára gömul**
- **Opinberar upplýsingar:** Vatnið er öruggt. Engar viðvaranir frá landvörðum eða skógarþjónustu.
- **Verkefni nemenda:**
Nota **3 þrepa staðfestingarlistann:**
- **Heimildarathugun:** Er þetta frá opinberri stofnun? (**Nei**)
- **Dagsetning:** Er þetta nýlegt? (**Nei**)
- **Krossathugun:** Hvar finn ég opinberar upplýsingar?
(Athuga heimasíðu þjóðgarðs eða stöðvar landvarða)
- **Niðurstaða:** Nemendur **hafna röngu færslunni** eftir að hafa staðfest opinberar upplýsingar.
- **Leiðbeinandi aðferð:**
- Setjið **60 sekúndna tímamörk** til að líkja eftir álagi.
- Hvetið til „**Stöðva og hugsa**“ hugarfars í rauntíma-staðfestingu.
- Styrkir hæfni nemenda til að **sía út rangar upplýsingar** í neyðartilvikum í skógi og óbyggðum.

Ábendingar um þátttöku

- **VET-nemendur – Aðgerðamiðuð nálgun og tæknifókus:** Notaðu leikjavæðingu (Gamification), gagnvirkar spurningaleiki í síma og myndbandsdæmi(t.d. hvernig á að festa búnað eða tryggja öryggi).Tengdu öryggi beint við starfstengda færni (t.d. öryggi á vinnusvæðum).Valdefling: Sýndu að goður undirbúningur sé færni sem gefur stjórn. Notaðu tilgátu-senaríó, einblíndu á framtíðaraðgerðir, ekki á fyrri áföll.
- **CVET-nemendur (fullorðnir) – Virkjaðu reynslu þeirra:** Byrjaðu á umræðum sem viðurkenna fyrirliggjandi reynslu af öryggi heima og í náttúru. Einblíndu á relevans og ávinning (ROI) fyrir fjölskyldu- og eignavernd. Staðfesting: Viðurkenndu og virðingu fyrir lífsreynslu þeirra. Gefðu hnitmiðaðar, skilvirkar öryggisleiðbeiningar og fjölskylduvænt efni.
- **Diaspora-hópar – Menningarleg og málfræðileg skýrleiki:** Notaðu einfalt, fagorðalaust mál og skýrar myndir. Einblíndu á almenna öryggisreglur sem gilda þvert á lönd og menningarheima. Notaðu dæmi frá fjölbreyttum heimshlutum til að tengja mismunandi bakgrunn. Áfallamiðuð nálgun: Settu skýra „Passa-reglu“ – þátttakendur mega sleppa því að segja persónulega reynslu. Viðurkenndu mögulega reynslu af flótta eða áföllum.

Aðlögunarleiðir

- **Kennsla á staðnum**

Notaðu prentuð „Mýta vs. Staðreynd“ spil fyrir umræðuhópa.

Framkvæmdu „Pása og ígrundun“ hlutverkaleiki — nemendur leika raunveruleg tilfelli rangra upplýsinga í skógarhamförum.

Sýndu upplýsingamyndir á veggjum kennslustofunnar (t.d. mýtur um jarðskjálfta, faraldra og náttúruhamfarir).

- **Fjarkennsla**

Notaðu breakout-rooms fyrir netútgáfu af „Pása og ígrundun“ atburðarásunum.

Innlímaðu stutt, gagnvirk próf (t.d. Kahoot eða Google Forms) til að afhjúpa og leiðrétta mýtur.

Deildu myndböndum frá WHO og ESB Civil Protection beint í spjalli eða í námskerfinu.

- **Blönduð kennsla**

Byrjaðu á netprófum um mýtur áður en kennsla hefst og ræddu niðurstöðurnar í tímum.

Úthlutaðu stafrænum frásagnarverkefnum — nemendur búa til stutt myndbönd þar sem þeir leiðrétta hamfaramýtu.

Sameinaðu lifandi umræður við sjálfstætt rafrænt námsefni og ígrundunardagbækur.

Lokaathugasemd: Hvetjið til aðlögunar með hliðsjón af staðbundnu samhengi og tækniðgengi nemenda.

Markmiðið er að tryggja jafna þátttöku og hæfniuppbyggingu, óháð kennsluformi.

Lykil ESCO-æfni Sem Þessi Eining Nær Yfir

- Þverfærni ESCO – T3.2:Að tileinka sér fyrirbyggjandi nálgun í skógar- og óbyggðaneyðartilvikum
- Hæfnifókus (T3.2):
Hæfni til að safna, greina, tengja saman og meta upplýsingar — hvort sem þær koma úr athugunum, eigin reynslu, rökhusun eða samskiptum — til að geta skipulagt aðgerðir, leyst vandamál og tekist á við áskoranir af fyrirbyggjandi hætti.

Hvernig þessi hæfni er þróuð í einingunni

“Pása og ígrundun” atburðarásir: Nemendur fást við raunverulegar rangfærslur sem tengjast skógarhamförum, t.d.: rangar upplýsingar um rýmingarleiðir í skógarbruna, falskar viðvaranir um öryggi tjaldsvæða. Þeir þurfa að: Meta heimildir, Spá fyrir um afleiðingar, Skipuleggja viðeigandi viðbrögð.

“Mýta eða staðreynd” hópverkefni: Nemendur greina fullyrðingar sem tengjast skógarhamförum, lifun og rýmingu, ræða rökstuðning og styðja svör með gögnum.

Hæfni sem þjálfuð er: Gagnrýnin hugsun Samanburður ólíkra upplýsingategunda Lausn vandamála með fyrirbyggjandi hugsun

“Skógaviðbúnaðaráætlun” verkefni: Nemendur hanna saman raunhæfa neyðar- og viðbragðsáætlun fyrir: skógarleiðangur, tjaldsvæði, eða ferð í óbyggðum. Þeir þurfa að: Spá fyrir um áhættu Setja markmið Skipuleggja skýr og framkvæmanleg skref

Ábending frá leiðbeinanda:

Hvetja skal nemendur til að útskýra hvers vegna lausnin þeirra er sú öruggasta eða árangursríkasta.

Þessi ígrundun breytir þekkingu í fyrirbyggjandi og markmiðsbundna ákvarðanatöku — sem er kjarninn í T3.2.

Stuðningur við Mat – Hvernig á að Meta Framvindu Nemenda

Ígrundunardagbók – „Frá mýtu til veruleika“

Hvernig þetta virkar:

Eftir að hafa lokið einingunni skrifa nemendur stutta ígrundun þar sem þeir lýsa: einni hamfaramýtu sem þeir trúðu áður, hvernig skilningur þeirra breyttist eftir kennsluna, einu dæmi um hvernig þeir munu beita nýrri þekkingu í skógarumhverfi eða óbyggðum.

Hvað þetta sýnir:

Sýnir huglægan skilning og persónulega umbreytingu. Hjálpar kennurum að meta hvort nemendur geti: innleitt áreiðanlegar upplýsingar, yfirfært þá þekkingu í raunverulega öryggishegðun.

Hópaáskorun: „Staðfesting upplýsinga“

Hvernig þetta virkar:

Nemendur vinna í litlum hópum til að meta þrjár samfélagsmiðlafærslur sem fjalla um nýlegar hamfarir. Hver hópur: Greinir hvaða færslur eru áreiðanlegar Utskýrir hvers vegna Kynnir röksemdir sínar

Hvað þetta sýnir: Metur: Gagnrýna hugsun Upplýsingalæsi Teymisvinnu Sýnir hæfni nemenda til að Greina rangar upplýsingar Rökstyðja niðurstöður með gögnum Miðla niðurstöðum á áhrifaríkan hátt

Viðbótarefni – Bakgrunnsupplýsingar

- **1. Seven Myths About Disasters Debunked**
<https://www.preventionweb.net/news/seven-myths-about-disasters-debunked-separating-disaster-facts-disastrous-falsehoods>
This UNDRR article clearly explains and corrects common disaster myths, making it ideal for classroom discussions or myth-busting activities.
- **2. Disinformation Stops With You – Infographic Set**
https://www.cisa.gov/sites/default/files/publications/disinformation_stops_with_you_infographic_set_508.pdf
A simple, visual set of infographics that help educators explain how misinformation spreads and what actions individuals can take to stop it.
- **3. Countering False Information on Social Media in Disasters**
https://www.dhs.gov/sites/default/files/publications/SMWVG_Countering-False-Info-Social-Media-Disasters-Emergencies_Mar2018-508.pdf
A practical open-access guide outlining strategies to identify, verify, and counter false information during emergencies — useful for teacher preparation or advanced learners.

Heimildir

Copernicus Emergency Management Service

- Copernicus Emergency Management Service. (2024). *[Specific Dataset Title, e.g., European Forest Fire Information System (EFFIS) Data on Hectares Burned]*

•ECDC Public Health & Disease Information

- European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC). (2023). *[Specific Report Title, e.g., Air Quality and Health Risk Guidance during Wildfires]*. Stockholm
- European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC). *[Specific Guideline Title, e.g., Information on Vector-Borne Diseases in Europe]*. Stockholm

European Union Civil Protection Mechanism (EU CPM)

- European Union. (2024). *[Specific Report Title, e.g., Annual Report on the EU Civil Protection Mechanism]* (EU Civil Protection Data).
- European Union. *[Specific Guidance Document Title, e.g., Risk Communication Guidelines]*. European Commission.

Hellenic Fire Service

- Hellenic Fire Service. (2022). *Annual Report on Wildfire Communication, 2022*.

International Red Cross/Red Crescent

- Red Cross. *[Specific Publication Title, e.g., Get Ready Campaign Materials or Disaster Communication Guidelines]*
- Red Cross Public Health Advisory. *[Specific Advisory Title, e.g., Protection Measures Against Ticks and Mosquitoes]*.

Portuguese National Authority for Emergency and Civil Protection (ANEPC)

- Portuguese National Authority for Emergency and Civil Protection (ANEPC). (2023). *Educational Resilience Program Report, 2023*.

United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR)

- United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR). *[Specific Document Title, e.g., Myth-Busting Toolkit or Misinformation Framework]*.
- World Health Organization (WHO). *[Specific Guideline Title, e.g., Air Quality Guidelines]*. Geneva: WHO.

Samstarf

<https://ied.eu/>

<https://denizli.afad.gov.tr/>

<https://neotalentway.com/>

<https://www.eva93.lv/>

<https://ngo-nfe4y.com.ua/en>

<https://vonhope.is/>

Stuðningsefni fyrir fræðara – Eining 3: Vitund um skógarhamfarir og lifun í óbyggðum

Þjálfunareining 14: Að afhjúpa mýtur og rangar upplýsingar um skógarhamfarir!

FOLLOW US

<https://vetready.eu/>